

T.C.
ANAYASA
2. Bölüm

Esas No: 2016/11928
Karar No: 2019/
Karar Tarihi: 20.11.2019

ANAYASA MAHKEMES N N 20/11/2019 TAR HL VE 2016/11928 SAYILI
KARARI (B REYSEL BA VURU)

(A HS. m. 3, 13) (2709 S. K. m. 13, 17, 34, 40) (5237 S. K. m. 86, 256) (2559 S. K. m. 16) (5271 S. K. m. 160) (6216 S. K. m. 50) (ANY. MAH. 28.09.2016 T. 2014/5097 E.) (ANY. MAH. 06.01.2015 T. 2013/3924 E.) (ANY. MAH. 18.09.2013 T. 2012/969 E.) (ANY. MAH. 17.07.2014 T. 2013/293 E.) (ANY. MAH. 28.09.2016 T. 2014/798 E.) (ANY. MAH. 19.11.2014 T. 2013/3550 E.) (ANY. MAH. 16.07.2014 T. 2013/6319 E.) (ANY. MAH. 28.06.2018 T. 2015/16449 E.) (ANY. MAH. 17.07.2018 T. 2014/15428 E.) (ANY. MAH. 30.11.2017 T. 2014/20411 E.) (ANY. MAH. 25.05.2017 T. 2014/920 E.) (ANY. MAH. 25.03.2015 T. 2013/2394 E.) (ANY. MAH. 18.09.2014 T. 2013/8463 E.) (ANY. MAH. 16.10.2014 T. 2013/5447 E.) (ANY. MAH. 07.07.2015 T. 2014/6128 E.) (ANY. MAH. 07.06.2018 T. 2014/8875 E.)

*** ncelemekte oldu unuz karar Resmi Gazete'de yayımlanmamı olup kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr adresinden alınmı tır.

K NC BÖLÜM

KARAR

DURAN EREN AH N BA VURUSU

Ba vuru Numarası: 2016/11928

Karar Tarihi: 20/11/2019

Ba kan: Recep KÖMÜRCÜ

Üyeler: Engin YILDIRIM

Celal Mümtaz AKINCI

Rıdvan GÜLEÇ

Recai AKYEL

Raportör: Hüseyin KAYA

Ba vurucu: Duran Eren AH N

Vekili: Av. Do ukan Tonguç CANKURT

I. BA VURUNUN KONUSU

1. Ba vuru, kamuoyunda Gezi Parkı eylemleri olarak bilinen bir protesto eylemine kolluk görevlilerince güç kullanılarak yapılan müdahale sırasında; orantısız güç kullanımı sonucu meydana gelen yaralanma ve bu olaya ili kin etkili soru ma yürütülmemesi nedeniyle insan haysiyetiyle ba da mayan muamele yasa ının, toplantının hukuka aykırı ekilde da ıtılması nedeniyle de toplantı ve gösteri yürüyü ü düzenleme hakkının ihlal edildi i iddialarına ili kindir.

II. BA VURU SÜREC

2. Ba vuru 24/6/2016 tarihinde yapılmı tır.

3. Ba vuru, ba vuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmu tur.

4. Komisyonca, ba vurucunun adli yardım talebinin kabulüne karar verilmi tir.

5. Komisyonca ba vurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmi tir.

6. Bölüm Ba kanı tarafından, ba vurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmi tir.

7. Ba vuru belgelerinin bir örne i bilgi için Adalet Bakanlığı na (Bakanlık) gönderilmi tir. Bakanlık, görü sunmamı tır.

III. OLAY VE OLGULAR

8. Ba vuru formu ve eklerinde ifade edildi i ekliyle ve Ulusal Yargı A ı Bili im Sistemi (UYAP) aracılı ıyla eri ilen bilgi ve belgeler çerçevesinde olaylar özetle öyledir:

9. Ba vurucu 11/12/1990 do umlu olup olay tarihinde Ankara'da üniversite ö rencisidir.

10. 2/6/2013 tarihinde Kızılay Meydanı'nda gerçekleşen protesto eylemine katılan ba vurucu, eylem sırasında kolluk görevlisi tarafından kullanılan göz ya artıcı gaz tüfe inden atılan bir kapsül ile ba bölgesinden yaralanmı ve aynı tarihte Ankara E itim ve Ara tırma Hastanesinde (Hastane) tedavi edilerek hakkında genel adli muayene raporu düzenlenmi tir. Raporda " ...sa temporal lob medial [sa kulak üstü alanın ortası] kesimde 16x12 mm boyutlarında düzgün sınırlı kistik [içeri i sıvı formda olan kesecik] lezyon..." eklinde bir tespit bulunmakta olup bunun dı nda herhangi bir yaralanma tespiti yapılmamı tır.

11. Ba vurucu 12/7/2013 tarihinde Ankara Cumhuriyet Ba savcılı na (Cumhuriyet Ba savcılı ı) yaptı ı suç duyurusunda ilgili kolluk görevlilerinin ve kolluk amirlerinin yanı sıra Çevik Kuvvet biriminden sorumlu I Emniyet Müdür Yardımcısı ile I Emniyet Müdürü ve Vali'den de ikayetçi olmu tur. Ba vurucu, katılımı oldu u protesto gösterisinde kolluk görevlilerine veya ba ka bir kimseye kar ı herhangi bir suç i lemedi i, barı çıl bir tutum içinde hareket etti i halde bir polis memurunun elindeki gaz tüfe i ile üzerine ni an alarak kasıtlı biçimde atı yapması sonucu ba bölgesinden yaralandı ını iddia etmektedir. Ba vurucu ayrıca kolluk görevlileri tarafından kullanılan yo un göz ya artıcı gaza maruz kalmasından da yakınmaktadır. Ba vurucu suç duyurusu dilekçesinde, meydana gelen yaralanma nedeniyle ilgili kolluk görevlileri ve amirlerinden ikayetçi oldu unu detaylı ekilde açıklarken I Emniyet Müdürü ve Vali'den neden ikayetçi oldu una dair özel bir gerekçe belirtmemi tir. Ba vurucu açılacak adli soru turmada, I Emniyet Müdürlü ü görevlilerinden ikayetçi oldu undan soru turmanın ba ımsız ve tarafsızlı ının temini için adli kolluk olarak polis yerine jandarma görevlilerinin kullanılmasını da talep etmi tir.

12. Cumhuriyet Ba savcılı ncı aynı tarihte soru turma ba latılmı , kollu a müzekkere yazılarak ba vurucunun iddiaları kapsamında toplumsal bir olaya müdahale edilip edilmedi i, edildiyse gerekli uyarıların yapıp yapılmadı na ili kin bilgi istenmi tir. Yazılan müzekkerede ayrıca olay anına ili kin varsa kollu a ait kamera kaydı temini ile olay yerini gören kamu ya da özel ki ilere ait kamera kaydı ara tırması yapılması istenmi tir. Bunun dı nda ba vurucu hakkında 6/10/1983 tarihli ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyü leri Kanunu'na muhalefet suçü kapsamında adli/idari bir i lem yapıp yapılmadı ı da kolluktan sorulmu tur. Ayrıca ba vurucunun yaralanmasına neden oldu u iddia edilen polis memurunun kimlik bilgilerinin tespiti, bu mümkün de ilse olay yerinde gaz mühimmatı kullanmaya yetkili kolluk personelinin kimlik bilgilerinin tespiti ve gönderilmesi istenmi tir.

13. Kollu un Cumhuriyet Ba savcılı na verdi i cevapta, önceden haber vermeksizin 2/6/2013 tarihinde gerçekleşen protesto eyleminde sayıları gittikçe artan bir gösterici grubun Kızılay Meydanı'na çıkan ana yolları araç ve yaya trafi ine kapattı ı, göstericilerden bazılarının yüzlerini bezle kapattı ı ve yapılan tüm ikazlara ra men da ılmadı ı belirtilmi tir. Göstericilerden bazılarının kolluk görevlileri ile kolluk araçlarına, çevrede bulunan kamu ve ahıs mallarına ta , sopa, soda i esi vb. gibi cisimlerle saldırıda bulunup zarar verdikleri, bazı kolluk görevlilerinin bu saldırılarda yaralandı ı da verilen bilgiler arasındadır. Cevap yazısında kamu düzeninin tesisi amacıyla bu göstericilere kar ı orantılı ekilde tazyikli su ve göz ya artıcı gazla müdahalede bulunuldu u, birçok göstericinin yakalanarak hakkında adli i lem yapıldı ı, ancak ba vurucu hakkında herhangi bir adli i lem yapılmadı ı belirtilmi tir.

14. Cumhuriyet Ba savcılı ı olaya ili kin olarak kollu un ilgili birimi tarafından kayda alınan kamera kayıtlarını temin ederek veri hazırlama ve kontrol i letmeni olan bir bilirki i marifeti ile kayıtlar üzerinde inceleme yaptırmı tir. Bilirki i raporunda, kolluk tarafından kayda alınan ve biri foto raf, yedisi görüntü kaydı içeren toplam sekiz DVD üzerinde inceleme yapıldı ı görülmektedir. Raporda, DVD'lerin tamamının kolluk tarafından 2/6/2013 tarihinde Kızılay Meydanı ve çevresinde kayda alınan görüntü ve foto raflardan olu tu u, görüntülerin muhtelif sürelerde ve sürekli olmadı ı, ba vurucunun iddiasına konu olayı do rulayan bir görüntü ya da foto rafa dair tespiti yapılamadı ı belirtilmi tir. Ayrıca her DVD içeri ine ili kin görüntülerden çe itli kesitler barındıran foto raflara da raporda yer verilmi tir. Bu foto raflarda yüzleri maskeli ve ta atan bazı göstericilerin oldu u, yollara çe itli barikatların kuruldu u, ate yakıldı ı, kolluk görevlilerinin göz ya artıcı gaz kullanarak göstericilere müdahale etti i görülmektedir.

15. Olay yerini gösterebilecek trafik kamera kaydına (MOBESE) ili kin olarak Çankaya İçe Emniyet Müdürlü ü görevlileri tarafından düzenlenen 30/7/2013 tarihli tutanakta; söz konusu kaydın otuz gün süre ile saklandı ı, bu nedenle olay tarihine ili kin görüntüye ula ılamadı ı bilgisine yer verilmi tir. Bir özel i letmenin güvenlik kamera sisteminin ise yirmi iki günlük kayıt tuttu u, bu sebeple olay tarihine ili kin görüntülere ula ılamadı ı aynı kolluk birimi tarafından düzenlenen 19/8/2013 tarihli ba ka bir tutanakta ifade edilmi tir. Kent Güvenli i Yönetim Sistemi (KGYS) kapsamında yapılan ara tırmada ise sisteme ait ilgili kameraya 2/6/2013 tarihinde göstericiler tarafından zarar verildi inden istenen görüntülere eri ilemedi i belirtilmi tir.

16. Ba vurucunun yaralandı ı olayda gaz mühimmatı kullanan personelin tespit edilemedi i kolluk tarafından Cumhuriyet Ba savcılı na bildirilmi tir. Bunun nedeni ise olay tarihinde -daha hassas korunması gerekti i ifade edilen Ba bakanlık binasının da bulundu u- Kızılay Meydanı'nda yo un protesto eylemlerinin düzenlenmesi ve bu gösterilerde il dı ndan takviye kolluk personelinin görevlendirilmesi olarak gösterilmi tir. Bu nedenle gaz mühimmatı kullanmakla görevli personelin muhtelif zaman ve yerlerde, de i en ekillerde görev aldı ı, dolayısıyla ba vurucunun ikayetine konu yer ve zaman diliminde tam olarak hangi personelin görev yaptı ının tespit edilemedi i belirtilmi tir. Bu kapsamda olay tarihinde ve yerinde görev alan tüm kolluk görevlilerinin listesi

Cumhuriyet Ba savcılı na gönderilmi tir. Bu bilgi sonrası Cumhuriyet Ba savcılıınca üpheli kimlik tespitine yönelik ba kaca bir giriimde bulunuldu u yönünde bir bilgi ya da belgeye dosya kapsamından eriilememi tir.

17. Cumhuriyet Ba savcılıınca ba vurucunun muayenesinin yapıldı ı tıbbi kayıtlar Hastaneye yazılan müzekkere ile temin edilmi ve bu do rultuda Adli Tıp Kurumunca (ATK) düzenlenen kati adli rapor da dosya arasına alınmı tir. ATK tarafından düzenlenen adli raporun ilgili kısmı öyledir:

“... ”

Darp nedeniyle geldi i; sa saçlı deri içinde sa tempora parietelde [kulak üstü kafatası çeperi] 2 cm'lik deriden hafif kabarıklık gösteren, deriden koyu renkli nedbe tespit edildi ine, raporunda; sa parietelde 2 cm'lik kesi sütüre [diki] edildi i, sistem muayenelerinin do al oldu u, BT'sinde [Bilgisayarlı Tomografi] acil patoloji saptanmadı ı, hayati tehlikesinin bulunmadı ı, beyin cerrahi konsültasyon raporunda; acil beyin cerrahi patoloji dü ünülmedi i kayıtlı olup, ek patoloji bildirilmedi ine göre;

Yaralanmasının;

1-Ki inin ya amını tehlikeye sokan bir durum OLMADI İNİ,

2-Basit bir tıbbi müdahale ile giderilebilecek ölçüde hafif nitelikte OLDU UNU,

Bildirir rapordur.”

18. Cumhuriyet Ba savcılıınca 26/3/2014 tarihinde ba vurucunun mü teki sıfatıyla ifadesi alınmı tir. Ba vurucu ifadesinde protesto amacıyla Kızılay Meydanı'nda bulundu unu, ortamın çok kalabalık ve karga a içinde oldu unu, bir üst geçidin camlarının birden kırıldı ını, burada üniformalı ve kasklı iki polisin belirdi ini, polislerden birinin kalabalık içindeki göstericileri hedef olarak gösterdi ini, di erinin ise gaz tüfe i ile bu ki ilere do ru atı yaptı ını iddia etmi tir. Kendisinin de bu ekilde hedef alınmak suretiyle atılan bir gaz mühimmatı ile ba ından yaralandı ını ileri süren ba vurucu, yaralanmasına neden olan kolluk görevlilerinden ve tüm sorumlulardan ikayetçi olmu tur.

19. Cumhuriyet Ba savcılıınca 29/3/2016 tarihinde ba vurucunun ikayetine ili kin olarak kovu turmaya yer olmadı ı kararı verilmi tir. Kararda üpheli olarak sadece "Ankara Emniyet Müdürlü ü Çevik Kuvvet ube Müdürlü ü personelleri" ibaresine yer verilmi tir. Kararın ilgili kısmı öyledir:

“... ”

Ba savcılı ımızca yapılan soru turma kapsamında, olay tarih ve saatinde belirtilen alana ili kin temin edilen görüntü kayıtlarının 8/6/2015 tarihinde yaptırılan bilirki i incelemesinde mü teki Eren ahin'in [Ba vurucu] kolluk görevlilerince veya herhangi bit kimse tarafından darp edildi ine ili kin görüntü tespit edilememi tir.

Ankara Emniyet Müdürlü ünün Ekim 2013 tarih ve 58604142-6738.62399-12508/2013 sayılı cevabi yazısında '2.6.2013 Pazar günü çe itli sivil toplum örgütleri ve marjinal gruplar organizesinde “ stanbul Taksim Gezi Parkı AVM Projesini Protesto Etmek' amacıyla Kızılay Bölgesi, Kolej, Tunalı Hilmi Caddesi ve limizin muhtelif yerlerinde toplanan eylemci gruplar ana arterleri araç ile yaya trafi ine kapatmak suretiyle, içlerinden bazı ahıslar da tanınmamak için de yüzlerini bez parçaları ile gizledikten ve kendilerine sıkılan tazyikli su ile gazdan etkilenmemek için yüzlerini deniz gözlü ü ile in aatlarda kullanılan baretler ile kapattıktan sonra yapılan tüm ikazlara ra men da ılmayarak görevli bulunan emniyet mensupları ile araçlarına, akabinde de çevrede

bulunan kamu ve özel mallara ta , sopa, soda i esi, sapan vb. sert cisimlerle saldırmı lardır. Bunun üzerine yapılan iddet içerikli kanuna aykırı eylemi sonlandırarak kamu düzeninin ve güvenli inin yeniden tesis edilebilmesi amacıyla orantılı olarak tazyikli su ve gaz sıkılmak suretiyle eylemci gruplara müdahale edilmi tir. Bununla birlikte Eren ahin isimli ahıs hakkında olay tarihinde ubemizce herhangi bir i lem yapılmadı ı anla ılmı tır.' ekinde bilgi verilmi tir.

Ba savcılı ımızca Mü teki Eren ahin'in iddiaları ve dosya kapsamındaki deliller birlikte de erlendirildi inde 2.6.2013 tarihinde Kızılay bölgesinde ' stanbul-Taksim Gezi Parkı AVM projesini Potesto etmek' amacıyla toplanan eylemci grupların ana arterleri araç ile yaya trafi ine kapatmaları ve kolluk görevlilerince yapılan tüm ikazlara ra men da ılmayarak görevli bulunan kolluk görevlileri ile araçlarına ayrıca çevrelerinde bulunan kamu ve özel mülkiyeti konu mallara ta , sopa, soda i esi, sapan vb. sert cisimlerle saldırmaları üzerine, iddet içerikli kanuna aykırı eyleme dönü en gösteri ve yürüyü e kamu düzeni ve güvenli ini tesir etmek amacıyla kolluk güçlerinin biber gazı ve jopla müdahalede bulunması sırasında mü tekinin basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek ekilde yaralanmasında, TCK 256 md.sinde düzenlenen kolluk görevlilerinin zor kullanma sınırlarını a mak suretiyle kasten yaralama suçunun yasal unsurları olu madı ı anla ılmakla yasal unsurları olu mayan kasten yaralama suçundan 2.6.2013 tarihli gösteriye müdahale eden Ankara Emniyet Müd. Çevik Kuvvet ube Müdürlü ü personeli hakkında kamu adına kovu turma yer olmadı ına... [karar verildi.]”

20. Ba vurucu kovu turmaya yer olmadı ı kararına itiraz etmi , karar gerekçesinin usul ve yasaya uygun oldu unu belirten Ankara 1. Sulh Ceza Hakimli inin (Hakimlik) 11/5/2016 tarihli kararıyla itiraz reddedilmi tir. Ret kararı 26/5/2016 tarihinde ba vurucuya tebli edilmi tir.

21. Ba vurucu 24/6/2016 tarihinde bireysel ba vuruda bulunmu tur.

IV. LG L HUKUK

A. Ulusal Hukuk

22. 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "Kasten yaralama" kenar ba lıklı 86. maddesinin ilgili kısımları öyledir:

"(1) Kasten ba kasının vücuduna acı veren veya sa lı ının ya da algılama yetene inin bozulmasına neden olan ki i, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Kasten yaralama fiilinin ki i üzerindeki etkisinin basit bir tıbbi müdahaleyle giderilebilecek ölçüde hafif olması halinde, ma durun ikayeti üzerine, dört aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur.

(3) Kasten yaralama suçunun;

...

d) Kamu görevlisinin sahip bulundu u nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle,

...

i lenmesi halinde ikayet aranmaksızın, verilecek ceza yarı oranında artırılır."

23. 5237 sayılı Kanun'un "Zor kullanma yetkisine ili kin sınırın a ılması" kenar ba lıklı 256. maddesi öyledir:

"(1) Zor kullanma yetkisine sahip kamu görevlisinin, görevini yaptı ı sırada, ki ilere kar ı

görevinin gerektirdi i ölçünün dı ında kuvvet kullanması halinde, kasten yaralama suçuna ili kin hükümler uygulanır."

24. 4/7/1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nun "Zor ve silah kullanma" kenar ba lıklı 16. maddesinin ilgili kısımları öyledir:

"Polis, görevini yaparken direni le kar ıla ması halinde, bu direni i kırmak amacıyla ve kıracak ölçüde zor kullanmaya yetkilidir.

Zor kullanma yetkisi kapsamında, direnmenin mahiyetine ve derecesine göre ve direnenleri etkisiz hale getirecek ekilde kademeli olarak artan nispette bedeni kuvvet, maddi güç ve kanuni artları gerçekte ti inde silah kullanılabilir.

kinci fıkrada yer alan;

a) Bedeni kuvvet; polisin direnen ki ilere kar ı veya e ya üzerinde do rudan do ruya kullandı ı bedeni gücü,

b) Maddi güç; polisin direnen ki ilere kar ı veya e ya üzerinde bedeni kuvvetin dı ında kullandı ı kelepçe, cop, basınçlı ve/veya boyalı su, göz ya artıcı gazlar veya tozlar, fiziki engeller, polis köpekleri ve atları ile sair hizmet araçlarını,

ifade eder.

Zor kullanmadan önce, ilgililere direnmeye devam etmeleri halinde do rudan do ruya zor kullanılaca ı ihtarı yapılır. Ancak, direnmenin mahiyeti ve derecesi göz önünde bulundurularak, ihtar yapılmadan da zor kullanılabilir.

Polis, zor kullanma yetkisi kapsamında direnmeyi etkisiz kılmak amacıyla kullanaca ı araç ve gereç ile kullanaca ı zorun derecesini kendisi takdir ve tayin eder. Ancak, toplu kuvvet olarak müdahale edilen durumlarda, zor kullanmanın derecesi ile kullanılacak araç ve gereçler müdahale eden kuvvetin amiri tarafından tayin ve tespit edilir.

..."

25. 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "Bir suçun i lendi ini ö renen Cumhuriyet savcısının görevi" kenar ba lıklı 160. maddesi öyledir:

"(1) Cumhuriyet savcısı, ihbar veya ba ka bir suretle bir suçun i lendi i izlenimini veren bir hali ö renir ö renmez kamu davasını açmaya yer olup olmadı ına karar vermek üzere hemen i in gerçe ini ara tırmaya ba lar.

(2) Cumhuriyet savcısı, maddi gerçe in ara tırılması ve adil bir yargılamanın yapılabilmesi için, emrindeki adli kolluk görevlileri marifetiyle, üphelinin lehine ve aleyhine olan delilleri toplayarak muhafaza altına almakla ve üphelinin haklarını korumakla yükümlüdür."

26. Anayasa Mahkemesi Ali Ulvi Atunelli (B. No: 2014/11172, 12/6/2018, §§ 25-27) ve Özlem Kır (B. No: 2014/5097, 28/9/2016, §§ 28-30) kararlarında 30/12/1982 tarihli ve 17914 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Polis Çevik Kuvvet Yönetmeli i'nin 25. maddesinin ilgili kısımlarına, çi leri Bakanlı ının yayımladı ı 25/8/2011 tarihli Toplumsal Olaylarda Görevlendirilen Personelin Hareket Usul ve Esaslarına Dair Yönerge'nin 10. ve 12. maddelerinin ilgili kısımlarına, Emniyet Genel Müdürlü ü tarafından 26/6/2013 ve 22/7/2013

tarihlerinde çıkarılan iki ayrı genelgeyle daha ayrıntılı hale getirilen, Emniyet Genel Müdürlü ünün Aralık 2008 tarihinde hazırladı ı Göz Ya artıcı Gaz Silahları ve Mühimmatları Kullanım Talimatı'nın ilgili bölümlerine yer vermi tir.

B. Uluslararası Hukuk

27. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) ilgili maddelerine ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin (AİHM) konuya ilişkin içtihatlarına Ali Ulvi Atunelli (aynı kararda bkz. §§ 29-45) kararında yer verilmiştir.

28. Anayasa Mahkemesi Ali Rıza Özer ve diğ. lerini ([GK], B. No: 2013/3924, 6/1/2015, §§ 47-51) ve Özlem Kır (aynı kararda bkz. §§ 31-35) kararlarında 13/1/1993 tarihli Kimyasal Silahların Geliştirilmesi, Üretimi, Stoklanması ve Kullanımının Yasaklanması ve Bunların Önlenmesi ile İlgili Sözleşme'ye, Kolluk Görevlileri Tarafından Zor ve Aşırı Silah Kullanılması Hakkında Temel İlkelerin [Birleşmiş Milletler (BM) Suçun Önlenmesi ve Suçluların İslahı Sekizinci Kongresi, Havana, 27/8/1990-7/9/1990, BM, A/CONF.144/28/Rev.1, 1990, s. 112-115] ilgili bölümlerine, BM Barışçıl Toplanma ve Gösteri Yapma Özgürlüğü özel raporörü tarafından hazırlanan raporun (BM İnsan Hakları Komisyonu A/HRC/20/27, 21/5/2012) 35. maddesine, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesinin (CPT) biber gazına ilişkin görüş ve tavsiyelerine yer verilmiştir.

V. NCELEME VE GEREKÇE

29. Mahkemenin 20/11/2019 tarihinde yaptığı toplantıda başvuruyu incelenip gereği düzeltilmiştir:

A. Adli Yardım Talebi Yönünden

30. Anayasa Mahkemesinin Mehmet Kerem Ay (B. No: 2012/1181, 17/9/2013) kararında belirtilen ilkeler dikkate alınarak, geçimini önemli ölçüde zor duruma düşürmeksizin yargılama giderlerini ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucunun açıkça dayanaktan yoksun olmayan adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

B. İnsan Haysiyetiyle Başdaşmayan Muamele Yasasının İhlali Edildiğine İlgili İddia

1. Başvurucunun İddiaları

31. Başvurucu, katıldığı bir protesto gösterisinde barışçıl bir tutum içinde olmasına rağmen kolluk görevlisi tarafından kasten ve hedef alınmak suretiyle atılan göz yaşı artırcı gaz mükemmeliyle başından yaralandığını iddia etmektedir. Başvurucu olay hakkında yürütülen adli soruşturma kapsamında şikâyetçi olduğu İl Emniyet Müdürü ve Vali hakkında bir karar verilmemesi ile hakkında düzenlenen adli rapora rağmen kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilmesiyle etkili soruşturma yükümlülüğünün ihlali edildiğini ileri sürmektedir. Başvurucuya göre kolluk görevlisinin eylemi sonucu yaralanması ve akabinde yapılan ceza soruşturmasının yetersizliği Anayasa'nın 17. maddesini ve Sözleşme'nin 3. maddesini ihlal etmiştir.

32. Başvurucu; Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yazılan müzekkereler ile alınan bilirkişi raporunun olayı aydınlatmaktan uzak olduğunu, adli kolluk olarak jandarma yerine polis soruşturmasında görevlendirilmesinin soruşturmanın bağımsız ve tarafsızlığını bozduğunu iddia etmiştir. Başvurucu ayrıca kolluk amirleri ve Vali hakkında herhangi bir işlem yapılmamasından da yakınmaktadır. Başvurucu bu iddiaları kapsamında Anayasa'nın 40. maddesi ile Sözleşme'nin 13. maddesinde güvence altına alınan etkili başvuru hakkının da ihlali edildiğini ileri sürmektedir.

33. Başvurucu, kolluk görevlilerinin göstericilere karşı göz yaşı artırcı gaz tüfeğini orantısız şekilde kullandığını ve bu uygulamanın sistematik bir hal aldığını iddia etmiştir. Başvurucu bu iddiası kapsamında başvuru formu ekinde 1/6/2013 tarihindeki başka bir protesto eylemine ait olduğunu belirttiği iki adet CD sunmuştur. Bu görüntülerde kolluk

görevlilerinin göz ya artıcı gazla yaptı ı müdahale sırasında yaralanan bir gösterici bulundu u belirtilmi tir. Eldeki ba vuruyla bir ilgisi bulunmadı ndan söz konusu CD içeri i incelenmemi tir.

2. De erlendirme

34. Anayasa Mahkemesi, olayların ba vurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile ba lı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (Tahir Canan, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Ba vurucunun kolluk görevlisinin eylemi sonucu yaralandı ı ve bu olay hakkında yapılan ceza soru turmasının etkili olmadı ı yönündeki iddiasının Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan insan haysiyetiyle ba da mayan muamele yasa ı çerçevesinde incelenmesi gerekti i de erlendirilmi tir. Öte yandan ba vurucunun soru turmanın ba ımsız ve tarafsız ekilde yürütülmedi i ve olayın maddi ko ullarını aydınlatmaktan uzak kaldı ı yönündeki ikayetleri ise anılan yasa ın usul boyutu içerisinde incelenece inden bu ikayetler açısından ayrıca etkili ba vuru hakkı kapsamında bir inceleme yapılmasına gerek duyulmamı tır.

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

35. Açıkça dayanaktan yoksun olmadı ı ve kabul edilemezli ine karar verilmesini gerektirecek ba ka bir neden de bulunmadı ı anla ılan insan haysiyetiyle ba da mayan muamele yasa ının ihlal edildi ine ili kin iddianın kabul edilebilir oldu una karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

36. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrası öyledir:

“Kimseye i kence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle ba da mayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.”

37. kence ve kötü muamele yasa ına ili kin ikayetlerin devletin negatif ve pozitif yükümlülükleri dikkate alınarak maddi boyutlar ve usul boyutları bakımından ayrı ayrı incelenmesi gerekmektedir. Devletin negatif yükümlülü ü bireyleri i kence, insanlık dı ı, a a ılayıcı muameleye ya da cezaya tabi tutmama sorumlulu unu içerirken devletin pozitif yükümlülü ü hem bireyleri bu tür muamelelerden korumayı (önleyici yükümlülük) hem de etkili bir soru turma yoluyla sorumluların tespiti ve cezalandırılması sorumlulu unu (soru turma yükümlülü ü) içermektedir. kence ve kötü muamele yasa ının maddi boyutu, negatif yükümlülük ile önleyici yükümlülü ü kapsamakta; pozitif yükümlülü ün alanında kalan soru turma yükümlülü ü ise usul boyutunu olu turmaktadır (benzer yöndeki inceleme usulünü içeren kararlar için bkz. Cezmi Demir ve di erleri, B. No: 2013/293, 17/7/2014, § 75; Mehmet ah Ara ve di erleri, B. No: 2014/798, 28/9/2016, §64; Mustafa Rollas, B. No: 2014/7703, 2/2/2017, § 49).

38. Ba vurucunun ikayetine konu eylem bir devlet görevlisinden sadır oldu u için kural olarak devletin negatif yükümlülü ü kapsamında bir hak ihlali olup olmadı ının incelenmesi gerekir. Ayrıca ba vurucunun kolluk görevlileri hakkında kovu turmaya yer olmadı ı kararı verilerek etkili soru turma yapılmadı ı iddiası da bulundu undan pozitif yükümlülükler kapsamında etkili soru turma yapma yükümlülü ü açısından da bir de erlendirme yapılmalıdır.

i. İnsan Haysiyetiyle Ba da Mayan Muamele Yasa ının Maddi Boyutunun ihlal Edildi ine İli Kin İddia Yönünden

(1) Genel İnkeler

39. Herkesin maddi ve manevi varlı ını koruma ve geli tirme hakkı Anayasa'nın 17.

maddesinde güvence altına alınmıştır. Anılan maddenin birinci fıkrasında insan onurunun korunması amaçlanmıştır. Üçüncü fıkrasında ise kimseye i kence ve eziyet yapılamayacağı, kimsenin insan haysiyetiyle ba da mayan ceza veya muameleye tabi tutulamayacağı hüküm altına alınmıştır.

40. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrası ve Sözleşme'nin 3. maddesi istisna öngörmemekte ve i kence, insanlık dır ı ve onur kırıcı muamele ve cezaların yasaklanmasının mutlak mahiyetini belirtmektedir. Kötü muamele yasa ının mutlak mahiyeti Anayasa'nın 15. maddesi kapsamında belirtilen sava veya ulusun varlı ını tehdit eden ba ka bir genel tehlike halinde dahi istisna öngörmemi tir. Aynı ekilde Sözleşme'nin 15. maddesi kapsamında da benzer bir düzenleme ile kötü muamele yasa ına ili kin herhangi bir istisna öngörülmemi tir (Turan Günana, B. No: 2013/3550, 19/11/2014, § 33).

41. Devletin bireyin maddi ve manevi varlı ını koruma ve geli tirme hakkına saygı gösterme yükümlülü ü, öncelikle kamu otoritelerinin bu hakka müdahale etmemelerini yani anılan maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen ekillerde ki ilerinin fiziksel ve ruhsal zarar görmelerine neden olmamasını gerektirir. Bu, devletin bireyin vücut ve ruh bütünlü üne saygı gösterme yükümlülü ünden kaynaklanan negatif ödevidir (Cezmi Demir ve di erleri, § 81).

42. Öte yandan kötü muamele konusundaki iddialar, uygun delillerle desteklenmelidir. ddi edilen olayların gerçekli ini tespit etmek için, her türlü üpheden uzak, makul kanıtların varlı ı gerekir. Bu nitelikteki bir kanıt, yeterince ciddi, açık ve tutarlı emarelerden ya da aksi ispat edilemeyen birtakım karinelerden de oluşabilir. Bu ba lamda kanıtlar toplanırken tarafların takındıkları tutumlar dikkate alınmalıdır. Ancak bu uygun ko ulların tespiti halinde bir kötü muamelenin varlı ından bahsedilebilir (Cezmi Demir ve di erleri, § 95).

43. Bir muamelenin Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının kapsamına girebilmesi için asgari bir a ırlık derecesine ula mı olması gerekmektedir. Bu asgari e ik göreceli olup her olayda asgari e i in a ılıp a ılmadı ı somut olayın özellikleri dikkate alınarak de erlendirilmelidir. Bu ba lamda muamelenin süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ile ma durun cinsiyeti, ya ı ve sa lık durumu gibi faktörler önem ta ımaktadır (Tahir Canan, § 23). De erlendirmeye alınacak bu unsurlara muamelenin amacı ve kastı ile ardındaki saik de eklenebilir. Ayrıca kötü muamelenin, heyecanın ve duyguların yükseldi i ba lamda meydana gelip gelmedi inin tespiti de dikkate alınması gereken di er faktörlerdir (Cezmi Demir ve di erleri, § 83).

44. Anayasa ve Sözleşme tarafından kötü muamele, ki i üzerindeki etkisi gözetilerek derecelendirilmi ve farklı kavramlarla ifade edilmi tir. Dolayısıyla Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında geçen ifadeler arasında bir yo unluk farkının bulundu u görülmektedir. Bir muamelenin i kence olarak nitelendirilip nitelendirilmeyece ini belirleyebilmek için anılan fıkroda geçen eziyet ve insan haysiyetiyle ba da mayan muamele kavramları ile i kence arasındaki ayrıma bakmak gerekmektedir. Bu ayrımın özellikle çok a ır ve zalimane acılara neden olan kasti insanlık dır ı muamelelerdeki özel duruma i aret etmek ve bir derecelendirme yapmak amacıyla Anayasa tarafından getirildi i ve anılan ifadelerin 5237 sayılı Kanun'da düzenleme altına alınmı olan i kence, eziyet ve hakaret suçlarının unsurlarından daha geni ve farklı bir anlam ta ıdı ı anlaşılmaktadır (Cezmi Demir ve di erleri, § 84).

45. Buna göre anayasal düzenleme ba lamında ki inin maddi ve manevi varlı ının bütünlü üne en fazla zarar veren muamelelerin i kence olarak belirlenmesi mümkündür (Tahir Canan, § 22). Muamelelerin a ırlı ının yanı sıra kence ve Di er Zalimane, nsanlık Dır ı veya A a ılayıcı Muamele veya Cezaya Kar ı Birle mi Milletler Sözleşmesi'nin 1. maddesinde i kence teriminin özellikle bilgi almak, cezalandırmak veya yıldırma amacıyla ya da ayrımcı bir nedenle kasten a ır acı veya ızdırap vermeyi kapsadı ı

belirtilerek kasıt unsuruna da yer verilmi tir (Cezmi Demir ve di erleri, § 85).

46. kence seviyesine varmayan fakat yine de önceden tasarlanmı , uzun bir dönem içinde saatlerce uygulanmı , fiziki yaralanmaya veya yo un maddi veya manevi ızdıraba sebep olan insanlık dı ı muameleler eziyet olarak tanımlanabilir (Tahir Canan, § 22). Bu hallerde meydana gelen acı, me ru bir muamele ya da cezada kaçınılmaz bir unsur olarak bulunan acının ötesine geçmelidir. kenceden farklı olarak eziyette, ızdırıp verme kastının belli bir amaç do rultusunda yapılması artı aranmaz. Fiziksel saldırı, darp, psikolojik sorgu teknikleri, kötü artlarda tutma, ki iyi kötü muamele görece i bir yere sınır dı ı ya da iade etme, devletin gözetimi altında ki inin kaybolması, ki inin evinin yok edilmesi, ölüm cezasının infazının uzunca bir süre beklenmesinin do urdu u korku ve sıkıntı, çocuk istismarı gibi muameleler Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrası ba lamında eziyet olarak nitelendirilebilir (Cezmi Demir ve di erleri, § 88).

47. Ma durları küçük dü ürebilecek ve utandırabilecek ekilde kendilerinde korku, küçültülme, elem ve a a ılanma duygusu uyandıran veya ma duru kendi iradesine ve vicdanına aykırı bir ekilde hareket etmeye sürükleyen a a ılayıcı nitelikteki daha hafif muamelelerin ise insan haysiyetiyle ba da mayan muamele veya ceza olarak tanımlanması mümkündür (Tahir Canan, § 22). Burada eziyetten farklı olarak ki i üzerinde uygulanan muamele, fiziksel ya da ruhsal acıdan öte küçük dü ürücü veya alçaltıcı bir etki olu turmaktadır (Cezmi Demir ve di erleri, § 89).

48. Bir muamelenin bu kavramlardan hangisini olu turdu unun belirlenebilmesi için her somut olay kendi özel ko ulları içinde de erlendirilmelidir. Muamelenin kamuya açık olarak yapılması onun a a ılayıcı ve insan haysiyetiyle ba da mayan nitelikte olup olmamasında rol oynasa da bazı durumlarda ki inin kendi gözünde küçük dü mesi de bu seviyedeki bir kötü muamele için yeterli olabilmektedir. Ayrıca muamelenin küçük dü ürme ya da alçaltma kastı ile yapıp yapılmadı ı dikkate alınsa da böyle bir amacın belirlenememesi, kötü muamele ihlali olmadı ı anlamına gelmeyecektir. Bir muamele hem insanlık dı ı/eziyet hem de a a ılayıcı/insan haysiyetiyle ba da mayan muamele niteli inde olabilir. Her türlü i kence, aynı zamanda insanlık dı ı ya da a a ılayıcı muamele olu tururken insan haysiyetiyle ba da mayan her a a ılayıcı muamele insanlık dı ı/eziyet niteli inde olmayabilir. Tutulma ko ulları, tutulanlara yapılan uygulamalar, ayrımcı davranı lar, devlet görevlileri tarafından sarf edilen hakaretimiz ifadeler, engelli kimselerin kar ıla tı ı kimi olumsuz durumlar, ki iye normal olmayan bazı eyleri yedirme içirme gibi a a ılayıcı muameleler insan haysiyetiyle ba da mayan muamele olarak ortaya çıkabilir (Cezmi Demir ve di erleri, § 90).

49. Ki inin kendi davranı ndan veya tutumundan dolayı fiziksel güce ba vurmak kesinlikle zorunlu hale gelmedikçe bu neviden fiiller, prensip olarak Sözle me'nin 3. maddesinde belirtilen yasa ı ihlal edecektir. Bu ba lamda A HM, suçla mücadeleye özgü inkar edilemez zorlukların bireylerin vücut dokunulmazlı ı açısından sa lanacak korumaya sınırlar koymasını haklı kılamayaca ını belirtmektedir (Ali Rıza Özer ve di erleri, § 81).

(2) İkelerin Olaya Uygulanması

50. Ba vurucu, katılmı oldu u bir protesto eylemi sırasında herhangi bir iddet eylemine karı madı ı ve barı çıl bir tutum içinde oldu u halde kolluk kuvvetince kullanılan gaz tüfe i mühimmatı ile yaralandı ndan yakınmaktadır. Ba vurucu bu iddiasını aynı gün tedavi gördü ü Hastane tarafından düzenlenen adli raporla da desteklemektedir. Bu adli raporla ba lantılı olarak Cumhuriyet Ba savcılı ınca ayrıca ATK tarafından düzenlenen rapor da temin edilmi durumdadır. u halde ba vurucunun iddiasını makul birtakım delillerle destekleyemedi i söylenemeyecektir. Kaldı ki kovu turmaya yer olmadı ı kararında da ba vurucunun iddiası dı ında ba kaca bir ekilde yaralandı ı yönünde yargısal bir de erlendirme yapılmamı , aksine kolluk kuvvetinin kullandı ı gücün orantılı oldu unun kabulü ile soru turma sonuçlandırılmı tir.

51. Ba vurucuda meydana gelen yaralanmanın a ırlı ı, yeri ve olayın meydana geli ekline ili kin iddia bir bütün halinde de erlendirildi inde somut olayın kötü muamele yasa ının kapsamı alanında incelenmesi için aranan asgari a ırlık e i ini a madı ı da söylenemez.

52. Kolluk görevlilerinin protesto gösterileri gibi toplumsal olaylara nasıl ve ne ekilde müdahale etmesi gerekti ine ili kin kurallar kanuni düzenleme ile belirlenmi tir (bkz. § 24). Somut olayda, ba vurucunun da katıldı ı protesto eyleminde bazı göstericilerin barı çıl tutum içinde olmadıkları, kolluk görevlilerine iddet içeren saldırıda buldukları, kamu ve özel ahıs mallarına zarar verdikleri kolluk tarafından düzenlenen tutanaklarda belirtilmi tir (bkz. § 13). Ayrıca olaya ili kin görüntüleri inceleyen bilirki i tarafından da benzer yönde tespitlerin yapıldı ı görülmektedir (bkz. § 14). Ancak ba vurucunun kendisine kar ı güç kullanılmasını gerekli kılan bir tutum içerisinde oldu una dair kolluk görevlilerince bir gerekçe ileri sürülmedi i gibi bilirki i incelemesinde de ba vurucuya kar ı güç kullanılmasını me rula tıracak bir tespit yapılmamı tir. Dahası Cumhuriyet Ba savcılı ınca kollu a ba vurucu hakkında -gösteri sırasında i ledi i bir suç nedeniyle- adli i lem yapıp yapılmadı ı sorulmu , kolluk tarafından yapılmadı ı bildirilmı tir. Kovu turmaya yer olmadı ı kararında ise ba vurucuya kar ı kollu un güç kullandı ı hususu kabul edilmekle birlikte bu gücün orantılı oldu unun belirtilmesiyle yetinilmi , ba vurucunun yaralanmasının ba kaca bir olaydan kaynaklandı ı yönünde bir de erlendirme de yapılmamı tir. u halde ba vurucuya kar ı kolluk görevlileri tarafından güç kullanıldı ı ve bu güç kullanımının nedeninin bizatihi ba vurucunun eyleminden kaynaklandı ının ortaya konulamadı ı anla ılmaktadır.

53. Toplantı ve gösteri yürüyü lerinde polisin müdahalesi esnasında ortaya çıkan panik ve karma ada gösteriye katılan ancak müdahale edilmesi gerekmeyen ki ilerinde de müdahaleden etkilenmesi mümkündür. Bu durumda polisten kontrollü hareket etmesi ve müdahaleyi gerektiren durumu yaratan ki iler dı ndakilerin müdahaleden etkilenmemesi için gerekli tedbirleri alması beklenir. Ancak müdahalenin olu turdu u karma a ve panik ortamında bu tedbirlerin polis tarafından mutlak olarak uygulanmasının zorlu unu da kabul etmek gerekir (Ali Rıza Özer ve di erleri, § 94). Öncelikle belirtilmelidir ki göz ya artıcı gaz fi e inin bir atım aleti (silahı) vasıtasıyla ate lenmesi, bu silahın uygun olmayan bir tarzda kullanılması durumunda ciddi yaralanmalara hatta ölümlere sebebiyet verme potansiyelini ta ımaktadır (Özlem Kır, § 63). Ba vurucunun -ba ına isabet eden göz ya artıcı gaz mühimmatı ile yaralanmı oldu u yönündeki savunulabilir iddiası kar ısında- toplantı hakkını kullanırken barı çıl olmadı ının kamu makamlarınca açıkça ortaya konulamadı ı görülmektedir. Bu durumda ba vurucuya kar ı kullanılan gücün gerekli oldu u söylenemez. Güç kullanımının gerekli olmadı ı sonucuna varıldı ından somut olay özelinde ayrıca orantılılık hususunda bir inceleme yapma gere i duyulmamı tir.

54. Di er bir husus ise kollu un Cumhuriyet Ba savcılı ına verdi i cevapta ba vurucunun yaralandı ı yerde gaz mühimmatı kullanmakla görevli polis memurunun kim oldu unu tam olarak tespit edememesine dair sundu u gerekçedir (bkz. § 16). Burada belirtilen hususlar kollu un toplumsal olaya müdahalesi sırasında gerekli olan organizasyon ve planlamadaki eksikli i ile do rudan ba lantılı olarak yorumlanabilecektir (benzer yöndeki de erlendirmeler için bkz. Cemil Danı man, B. No: 2013/6319, 16/7/2014, § 57; Özlem Kır, § 65; Pınar Durko, B. No: 2015/16449, 28/6/2018, § 83). Bu yönüyle de kollu un güç kullanımının ba lı olması gerekti i sıkı denetim mekanizmasının zayıfladı ı ve buna ba lı olarak sadece gerekli oldu u hal ve ko ullarda güç kullanılmasının temininin zorla tı ı söylenebilecektir.

55. Ba vurucuya kar ı kolluk görevlilerince gerekli olmadan kullanılan gücün özellikle bilgi almak, cezalandırmak veya yıldırma amacıyla ya da ayrımcı bir nedenle kasten a ır acı veya ızdırap verme eklinde gerçekte tirildi i söylenememektedir. Eylemin uzun bir dönem içinde saatlerce uygulanmı , fiziki yaralanmaya ya da yo un maddi veya manevi

ızdıraba sebep olacak şekilde ortaya çıkmı oldu u da iddia edilemez. Bu durumda söz konusu eylemin i kence veya eziyet boyutuna varmadı ı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla ba vurucuya uygulanan iddetin düzeyi, süresi, ekli ve eylem nedeniyle ba vurucuda meydana gelen yaralanmanın basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek nitelikte olması hususları birlikte dikkate alındı ında eylemin insan haysiyetiyle ba da mayan muamele olarak tanımlanması mümkündür.

56. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan insan haysiyetiyle ba da mayan muamele yasa ının maddi boyutunun ihlal edildi ine karar verilmesi gerekir.

ii. nsan Haysiyetiyle Ba da mayan Muamele Yasa ının Usul Boyutunun hlal Edildi ine li kin ddia Yönünden

(1) Genel İlkeler

57. Devletin ki inin maddi ve manevi varlı ını koruma hakkı kapsamında sahip oldu u pozitif yükümlülü ünün usule ili kin bir boyutu bulunmaktadır. Bu usul yükümlülü ü çerçevesinde devlet, her türlü fiziksel ve ruhsal saldırı olayının sorumlularının belirlenmesini ve gerekiyorsa cezalandırılmasını sa layabilecek etkili resmi bir soru turma yürütmek durumundadır. Bu tarz bir soru turmanın temel amacı, söz konusu saldırıları önleyen hukukun etkin bir şekilde uygulanmasını güvenceye almak ve karı tıkları olaylarda kamu görevlilerinin ya da kurumlarının kendi sorumlulukları altında meydana gelen olaylar için hesap vermelerini sa lamaktır (Cezmi Demir ve di erleri, § 110).

58. Buna göre bireyin bir devlet görevlisi tarafından hukuka aykırı olarak ve Anayasa'nın 17. maddesini ihlal eder biçimde bir muameleye tabi tutuldu una ili kin savunulabilir bir iddiasının bulunması halinde Anayasa'nın 17. maddesi -"Devletin temel amaç ve görevleri" kenar ba lıklı 5. maddesindeki genel yükümlülükle birlikte yorumlandı ında- etkili resmi bir soru turmanın yapılmasını gerektirmektedir. Bu soru turma, sorumluların belirlenmesini ve cezalandırılmasını sa lamaya elveri li olmalıdır. Bu mümkün olmazsa bu madde sahip oldu u öneme ra men pratikte etkisiz hale gelecek ve bazı hallerde devlet görevlilerinin fiili dokunulmazlıktan yararlanarak kontrolleri altında bulunan ki ilerin haklarını istismar etmeleri mümkün olacaktır (Tahir Canan, § 25).

59. Devletin pozitif yükümlülü ü kapsamında bazen tek ba ına soru turma yapılmamı olması yahut da yeterli soru turma yapılmamı olması kötü muamele te kil edebilmektedir. Dolayısıyla artlar ne olursa olsun yetkililer, resmi ikayet yapılır yapılmaz harekete geçmelidirler. ikayet yapılmadı ında bile i kence veya kötü muamele oldu unu gösteren yeterli, kesin belirtiler oldu unda soru turma açılması sa lanmalıdır. Bu ba lamda soru turmanın derhal ba laması, ba ımsız biçimde, kamu denetimine tabi olarak, özenli ve süratli yürütülmesi ve bir bütün olarak etkili olması gerekir (Cezmi Demir ve di erleri, § 116).

60. Yürütülecek ceza soru turmaları, sorumluların tespitine ve cezalandırılmalarına imkan verecek şekilde etkili ve yeterli olmalıdır. Soru turmanın etkili ve yeterli oldu undan söz edilebilmesi için soru turma makamlarının resen harekete geçerek olayı aydınlayabilecek ve sorumluların tespitine yarayabilecek bütün delilleri toplamaları gerekir. Dolayısıyla kötü muamele iddialarının gerektirdi i soru turma ba ımsız bir şekilde hızlı ve derinlikli yürütülmelidir. Di er bir ifadeyle yetkililer, olay ve olguları ciddiyle ö renmeye çalı malı; soru turmayı sonlandırmak ya da kararlarını temellendirmek için çabuk ve temelden yoksun sonuçlara dayanmamalıdır (Cezmi Demir ve di erleri, § 114).

61. Devlet memurları tarafından yapılan i kence ve kötü muamele hakkında yürütülen soru turmanın etkili olması için soru turmadan sorumlu ve tetkikleri yapan ki ilerin olaylara karı an ki ilerden ba ımsız olması gerekir. Soru turmanın ba ımsızlı ı sadece

hiyerarşik ya da kurumsal bağlantısının olmamasını değil ama aynı zamanda somut bir bağlantıyı da gerektirir. Dolayısıyla etkili bir soruşturmadan söz edilebilmesi için öncelikle soruşturmanın bağlantıyı sürdürebilir bir niteliğe sahip olması gerekir (Cezmi Demir ve diğerleri, § 117).

(2) İnkelerin Olaya Uygulanması

62. Ba vurucunun 2/6/2013 tarihinde katıldığı toplantıda yaralanması üzerine Hastaneye müracaat ederek tedavi oldu u ve aynı tarihte hakkında genel adli muayene raporu tanzim edildi i anlaşılmaktadır (bkz. § 10). Ba vurucu hakkında düzenlenen bu adli rapor sonrası kamu otoritelerinin olaydan haberdar oldu u ve bu kapsamda derhal resmi bir soruşturma açılması gerekti i söylenebilir (bkz. § 58). Ancak ba vurucunun 12/7/2013 tarihinde (olaydan yaklaşık kırk gün sonra) Cumhuriyet Ba savcılığı na ba vuruda bulunmasına kadar herhangi bir resmi soruşturmanın ba latılmadığı görülmektedir. Bu gecikme iki açıdan önem arz etmektedir: İki devletin kötü muamele iddiası içeren şikayetler kar ısında derhal verdi i tepki ile bu gibi olaylara müsamahakar davranmadığını göstermesi, ikincisi ise belli bir zaman dahilinde kaybolma olasılığı olan delillerin bir an önce toplanmasının sağlanmasıdır. Nitekim soruşturmanın ba lamasındaki anılan gecikme olay anına ilişkin MOBESE görüntüleri ile özel bir izlemeye ait görüntülerin elde edilememesine neden olmuştur (bkz. § 15). Dolayısıyla derhal resmi soruşturma ba latılması zorunluluğundan dolayı özenin gösterildi i söylenemeyecektir.

63. Ba vurucunun İl Emniyet Müdürü ve Vali hakkında da şikayetçi olmasına rağmen bu şikayetler hakkında Cumhuriyet Ba savcılığı nca bir karar verilmemesi şikayeti de derhal resmi soruşturma ba latılması ilkesi çerçevesinde ele alınmalıdır. Ba vurucunun Cumhuriyet Ba savcılığı na verdi i şikayet dilekçesinde İl Emniyet Müdürü ve Yardımcısı ile Vali'nin sadece ismen zikredildi i, bu şikayetler hakkında neden ve hangi eylemleri dolayısıyla şikayetçi olduğu belirtilmedi i görülmektedir (bkz. § 11). Esasen bu şikayetler hakkında sadece belli bir iddianın öne sürülmesi de yeterli olmayıp bu iddianın makul bazı delillerle savunulabilir şekilde ileri sürülmesi de resmi bir soruşturma ba latılması için ön şarttır (bkz. § 57). Dolayısıyla anılan şikayetler açısından ba vurucu, Cumhuriyet Ba savcılığı na yeterli düzeyde açıklama ve makul delillerle desteklenmiş savunulabilir bir iddia sunmadığından bu hususta resmi bir soruşturma yürütülmemesi Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasa ını bağlamında bir ihlal sonucunu gerekli kılmamaktadır.

64. Ba vurucu jandarma yerine polisin adli kolluk olarak soruşturmada yer almasının soruşturmanın bağlantıyı sürdürebilir ve tarafsızlığını ihlal ettiğini ileri sürmüştür. Ba vurucunun yaralanmasına neden olduğu ileri sürülen kolluk görevlisinin Ankara İl Emniyet Müdürlüğü Çevik Kuvvet Übe Müdürlüğü biriminde görevli olduğu iddiası bulunmamaktadır. Nitekim ba vurucu da suç duyurusunda bu birimden bahsetmiş ve bu birimde görevli olan kolluk görevlilerinden şikayetçi olmuştur. Cumhuriyet Ba savcılığı nca kollukun ilgili birimi tarafından kayda alınan görüntüler ile toplantıya yapılan müdahaleye ilişkin kolluk evrakı zorunlu olarak şikayet edilen kolluk birimlerinden istenmiştir. Zira ilgili kayıtların tutulduğu birim Çevik Kuvvet Übe Müdürlüğüdür. Kamera kaydının incelenmesini ise kolluktan bağlantıyı sürdürebilir bir şekilde yapmıştır (bkz. § 14). Olaya ilişkin kamera kaydı araştırmasını yapan görevliler ise şikayet edilen Ankara Çevik Kuvvet Übe Müdürlüğü görevlileri değil Çankaya İlçe Emniyet Müdürlüğü görevlileridir. Dolayısıyla olaya ilişkin kolluk görevlilerinin soruşturmada delil toplama faaliyetinde bulunan adli kolluk görevlileri ile aynı kişiler olmadığını anlaşıldığından soruşturmanın bağlantıyı sürdürebilir ve tarafsız olmadığını yönünde bir izlenim yaratıldığı söylenemez.

65. Cumhuriyet Ba savcılığı nca ba vurucunun yaralanmasına neden olan ilgili kolluk görevlisi ya da görevlilerinin tespiti yönünde yaptığı tek girişimin kollukla yazdığı müzekkere ile sınırlı kaldığı görülmektedir. Kollukun bu konuda net bir yanıt vermemesi ve birçok kolluk görevlisinin kimlik bilgilerini içeren uzun bir listeyi Cumhuriyet

Ba savcılı ına göndermesi sonrası üpheli kimlik tespiti yapılması yönünde daha ileri bir ara tırma yapılmadı ı, soru turmanın, üpheli bilgisi "Ankara Emniyet Müdürlü ü Çevik Kuvvet ube Müdürlü ü personelleri" ekinde gösterilerek sonlandırıldı ı görülmektedir. Oysa kollu a yeni bir müzekkere yazılarak ola an üpheli isim listesinin daraltılması ya da mü tekiden olaya ili kin tanıklarının bulunup bulunmadı ının sorulması yoluna da gidilebilir. Bu açıdan da delillerin toplanmasında gerekli özenle hareket edildi i söylenemeyecektir.

66. Son olarak kovu turmaya yer olmadı ı kararında ba vurucunun da katıldı ı eylemde bazı göstericilerin barı çıl olmayan tutum ve davranı larda bulunmaları nedeniyle toplantıya yapılan müdahalenin gerekli oldu u ve bu kapsamda kullanılan gücün de orantılı olup herhangi bir suça vücut vermedi i belirtilmi tir. Ancak kararda ba vurucu hakkında herhangi bir adli i lem yapılmadı ı da belirtilmesine kar ın ba vurucuya kar ı güç kullanımının neden gerekli ve orantılı oldu u hususunda bir ki iselle tirme yapılmamı tır. Oysa genel olarak olayın anlatılmasının yanı sıra ba vurucu açısından da kendisine kar ı kullanılan gücün gerekli ve orantılı olup olmadı ının de erlendirilmesi Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasa ı kapsamındaki usul yükümlülü ünün bir gere idir. Bu açıdan da soru turmanın etkili olması için gerekli olan özenin gösterildi i söylenemeyecektir.

67. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan insan haysiyetiyle ba da mayan muamele yasa ının usul boyutunun ihlal edildi ine karar verilmesi gerekir.

C. Toplantı ve Gösteri Yürüyü ü Düzenleme Hakkının hlal Edildi ine li kin ddiia

1. Ba vurucunun ddiiaları

68. Ba vurucu, barı çıl bir biçimde katılmı oldu u protesto eyleminin kolluk görevlilerinin kullandı ı orantısız güçle da ıtıldı ını iddia ederek Sözle me'nin 11. maddesi ile Anayasa'nın 34. maddesinde güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyü ü düzenleme hakkının ihlal edildi ini ileri sürmü tür.

2. De erlendirme

69. Anayasa'nın "Toplantı ve gösteri yürüyü ü düzenleme hakkı" kenar ba lıklı 34. maddesi öyledir:

"Herkes, önceden izin almadan, silahsız ve saldırısız toplantı ve gösteri yürüyü ü düzenleme hakkına sahiptir.

Toplantı ve gösteri yürüyü ü hakkı ancak, milli güvenlik, kamu düzeni, suç i lenmesinin önlenmesi, genel sa lı ın ve genel ahlakın veya ba kalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla ve kanunla sınırlanabilir.

Toplantı ve gösteri yürüyü ü düzenleme hakkının kullanılmasında uygulanacak ekil, art ve usuller kanunda gösterilir. "

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

70. Açıkça dayanaktan yoksun olmadı ı ve kabul edilemezli ine karar verilmesini gerektirecek ba ka bir neden de bulunmadı ı anla ılan toplantı ve gösteri yürüyü ü düzenleme hakkının ihlal edildi ine ili kin iddianın kabul edilebilir oldu una karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

i. Müdahalenin Varlığı

71. Ba vurucunun katılımı oldu u bir protesto eylemi sırasında kolluk görevlileri tarafından güç kullanılması ile yaralandı ı, bunun da toplantı ve gösteri yürüyü ü düzenleme hakkına bir müdahale oldu u kabul edilmelidir.

ii. Müdahalenin İhlal Olu turup Olu turmadığı

72. Yukarıda anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen ko ullara uygun olmadı ı müddetçe Anayasa'nın 34. maddesinin ihlalini te kil edecektir. Anayasa'nın 13. maddesinin ilgili kısmı öyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, ...yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere ba lı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, ...demokratik toplum düzeninin ...gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

73. Bu sebeple müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut ba vuruya uygun dü en, kanunlar tarafından öngörülme, Anayasa'nın ilgili maddesinde belirtilen nedenlere dayanma ve demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk ko ullarını sa layıp sa lamadı ının belirlenmesi gerekir.

(1) Kanunilik

74. 2559 sayılı Kanun'un 16. maddesinin kanunla sınırlama ölçütünü kar ıladı ı sonucuna varılmı tır (bkz. § 24).

(2) Me ru Amaç

75. Ba vurucuya toplantı sırasında müdahale edilmesinin Anayasa'nın 34. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan sebeplerden kamu düzeninin korunmasına yönelik önlemlerin bir parçası oldu u ve me ru bir amaç ta ıdı ı sonucuna varılmı tır.

(3) Demokratik Toplum Düzeninin Gereklerine Uygunluk

(a) Genel İlkeler

76. Toplantı ve gösteri yürüyü ü düzenleme hakkı, demokratik toplumun en temel de erleri arasında yer almakta olup bireylerin ortak fikirlerini birlikte savunmak ve ba kalarına duyurmak için bir araya gelebilme imkanını korumayı amaçlamaktadır. Kolektif bir ekilde kullanılan ve dü üncelerini ifade etmek isteyen ki ilere iddeti dı layan yöntemlerle dü üncelerini açıklama imkanı veren bu hak, ço ulcu demokrasilerin geli mesinde zorunlu olan farklı dü üncelerin ortaya çıkması, korunması ve yayılmasını güvence altına almaktadır (Ferhat Üstünda , B. No: 2014/15428, 17/7/2018, § 40; Dilan Ögüz Canan [GK], B. No: 2014/20411, 30/11/2017, § 36; Ali Rıza Özer ve di erleri, § 115; E itim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve di erleri, [GK], B. No: 2014/920, 25/5/2017, § 79; Osman Erbil, B. No: 2013/2394, 25/3/2015, § 45).

77. Temel hak ve özgürlüklere yönelik bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun kabul edilebilmesi için zorunlu bir toplumsal ihtiyacı kar ılaması (Tayfun Cengiz, B. No: 2013/8463, 18/9/2014, § 56; Adalet Mehtap Buluryer, B. No: 2013/5447, 16/10/2014, §§ 103-105; Tansel Çöla an, B. No: 2014/6128, 7/7/2015, § 51) ve orantılı (bazı farklılıklarla birlikte bkz. Dilan Ögüz Canan § 33, 56; Ferhat Üstünda , § 48) olması gerekir.

78. Anayasa'nın 34. maddesi fikirlerin silahsız ve saldırsız, ba ka bir ifade ile barı çıl bir ekilde ortaya konulabilmesi için toplantı ve gösteri yürüyü ü düzenleme hakkını güvence altına almı tır. Dolayısıyla toplantı hakkının amacı, iddete ba vurmayan ve fikirlerini

barı çıl bir ekilde ortaya koyan bireylerin haklarının korunmasıdır. Demokratik bir toplumda, mevcut düzene itiraz eden ve barı çıl yöntemlerle de i tirilmesi ve gerçekte tirilmesi savunulan siyasi fikirlerin toplantı özgürlü ü ve di er yasal araçlarla kendisini ifade edebilme imkanı sunulmalıdır. İddet kullanma niyetinde olan ki ilerin katıldı ı veya düzenledi i gösteriler barı çıl toplanma kavramı dı ındadır. Dolayısıyla toplantı hakkının amacı, İddete karı mayan ve fikirlerini barı çıl bir ekilde ortaya koyan bireylerin haklarının korunmasıdır (Dilan Ögüz Canan, § 37; Ali Rıza Özer ve di erleri, §§ 117, 118; E itim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve di erleri, § 80; Osman Erbil, § 47; Gül ah Öztürk ve di erleri, B. No: 2013/3936, 17/2/2016, §§ 67, 68; Ömer Faruk Akyüz, B. No: 2015/9247, 4/4/2018, § 54). Barı çıl amaçlarla bir araya gelmi ki ilerin toplantı hakkını kullanırken kamu düzeni açısından tehlike olu turmayan ve İddet içermeyen davranı larına devletin sabır ve ho görü göstermesi ço ulcu demokrasinin gere idir (Dilan Ögüz Canan, § 36; Osman Erbil, § 54).

79. Barı çıl ekilde toplanan ki ilere yapılan müdahalelerin demokratik toplumda kamu düzeninin korunması açısından gerekli oldu unun, müdahalenin kamu düzeninin bozulması veya bozulma tehlikesinin ortaya çıkması sebebiyle yapıldı ının veya katılımcıların bu anayasal haklarını kullanırlarken sahip oldukları hak ve özgürlüklerin gerektirdi i ödev ve sorumluluklara uygun davranmadıklarının yetkili mercilerce (polis raporlarında, iddiamelerde veya derece mahkemelerinin gerekçelerinde) gösterilmesi gerekir (Dilan Ögüz Canan, § 53).

80. Toplanma hakkının barı çıl niteli i genel olarak bir bütün halinde de erlendirilerek ortaya konulmalıdır. Bunun dı ında toplantı veya gösteri yürüyü üne katılanların bir kısmının İddete ba vurması di erleri açısından bu hakka müdahaleyi me ru kılmaz (Ali Rıza Özer ve di erleri, § 119). Genel olarak polisin müdahalesi orantılı kabul edilse de somut olayın özellikleri gözetildi inde kolektif olarak kullanılan ancak bireysel hak olan toplanma hakkının ba vurucuların eylemdeki tutumları çerçevesinde polisin müdahalesinin ölçülülü ü ayrı ayrı de erlendirilmelidir (Ali Rıza Özer ve di erleri, § 145).

(b) İnkelerin Olaya Uygulanması

81. Ba vurucunun da katıldı ı bir protesto gösterisinin kolluk görevlilerinin yaptı ı müdahale ile da ıtılması sırasında ba vurucu ba bölgesinden yaralanmı tır. Söz konusu protesto gösterisinde bir kısım gösterici tarafından kolluk görevlilerine ta , soda i esi vb. cisimler atıldı ı, kamu ve özel ahıs mallarına zarar verildi i kolluk tarafından düzenlenen tutanaklara ve bilirki i raporuna yansımı tır (bkz. §§ 13, 14). Ba ka bir ifadeyle göstericiler arasında barı çıl olmayan birtakım ki ilerin bulundu u anla ılmaktadır.

82. Öte yandan ba vurucu hakkında söz konusu gösteriye katılması ve/veya burada bir suç i lemesi nedeniyle herhangi bir adli/idari i lemin yapılmadı ı görülmektedir. Olay anına ili kin görüntüler üzerinde yapılan inceleme sonucunda düzenlenen bilirki i raporunda da aynı yönde bir tespitin bulundu u görülmektedir. Ayrıca kovu turmaya yer olmadı ı kararında da aksi bir iddia ileri sürülmemektedir. u halde ba vurucunun toplantı ve gösteri yürüyü ü düzenleme hakkına kolluk görevlilerince yapılan müdahalenin zorunlu sosyal bir ihtiyaca kar ılıklı geldi i kamu otoritesince gösterilememi tir. Buna göre ba vurucunun toplantı ve gösteri yürüyü ü düzenleme hakkına yapılan müdahale demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun de ildir.

D. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

83. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kurulu u ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı ile (2) numaralı fıkrası öyledir:

"(1) Esas inceleme sonunda, ba vurucunun hakkının ihlal edildi ine ya da edilmedi ine karar verilir. İhlal kararı verilmesi halinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için

yapılması gerekenlere hükmedilir...

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmı sa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hallerde ba vurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladı ı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak ekinde mümkünse dosya üzerinden karar verir."

84. Ba vurucu kötü muamele yasa ı ile toplantı ve gösteri yürüyü ü düzenleme hakkının ihlal edildi inin tespit edilmesi ve 20.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmu tur.

85. Anayasa Mahkemesi Mehmet Do an ([GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60) ba vurusuna dair vermi oldu u kararda, bireysel ba vuruya konu olayın incelenmesi sonucunda ihlal kararı verilmesi durumunda ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenler hususunda detaylı açıklamalarda bulunmu tur. Anılan içtihat do rultusunda, 6216 sayılı Kanun uyarınca ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için temel kural olan eski hale getirmenin ba vuruya konu olayda uygulanması gerekti i sonucuna varılmı tır.

86. Anayasa Mahkemesinin tespit edilen ihlalin giderilmesi amacıyla yeniden yargılama yapılmasına hükmetti i hallerde ilgili usul kanunlarında düzenlenen yargılamanın yenilenmesi kurumundan farklı olarak yargılamanın yenilenmesi sebebinin varlı ının kabulü ve önceki kararın kaldırılması hususunda derece mahkemesinin herhangi bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Zira ihlal kararı verilen hallerde yargılamanın yenilenmesinin gereklili i hususundaki takdir derece mahkemelerine de il ihlalin varlı ını tespit eden Anayasa Mahkemesine bırakılmı tır. Derece mahkemesi Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtti i do rultuda ihlalin sonuçlarını gidermek üzere gereken i lemleri yapmakla yükümlüdür (Mehmet Do an, § 59).

87. Ba vuruda, Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan insan haysiyetiyle ba da mayan muamele yasa ının maddi ve usul boyutunun ihlal edildi i sonucuna varılmı tır. Dolayısıyla somut ba vuruda ihlalin bir kısım delilin toplanmayarak gerekli olan kamu davasının açılmamasından kaynaklandı ı anla ılmaktadır.

88. Bu durumda insan haysiyetiyle ba da mayan muamele yasa ına ili kin ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden etkin bir adli soru turma yapılmasında ve sorumlu kolluk görevlisi ya da görevlileri hakkında kamu davası açılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Buna göre yapılacak yeniden soru turma ise 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına yöneliktir. Bu kapsamda Cumhuriyet Ba savcılı ınca yapılması gereken i , öncelikle ihlale yol açan kovu turmaya yer olmadı ına dair kararın ortadan kaldırılması ve nihayet ihlal sonucuna uygun eksikli i belirtilen birtakım delillerin toplanmasının ardından sorumlu kolluk görevlisi ya da görevlileri hakkında kamu davası açmaktan ibarettir. Bu sebeple kararın bir örne inin yeniden soru turma yapılmak üzere Ankara Cumhuriyet Ba savcılı ına (Soru turma No: 2013/91922) gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

89. Ba vuruda, insan haysiyetiyle ba da mayan muamele yasa ının maddi ve usul boyutları ile toplantı ve gösteri yürüyü ü düzenleme hakkının ihlal edildi i sonucuna varılmı tır.

90. Anılan hakların ihlal edilmesi sonucu yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları kar ılı ında ba vurucuya -talebi de gözetilerek- net 20.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

91. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 2.475 TL vekalet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvurucuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. 1. İnsan haysiyetiyle baş da mayan muamele yasa nın ihlal edildi ine ili kin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDU ĞUNA,

2. Toplantı ve gösteri yürüyü ü düzenleme hakkının ihlal edildi ine ili kin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDU ĞUNA

C. 1. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan insan haysiyetiyle baş da mayan muamele yasa nın maddi ve usul boyutlarının İHLAL EDİLDİ ĞİNE,

2. Anayasa'nın 34. maddesinde güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyü ü düzenleme hakkının İHLAL EDİLDİ ĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin insan haysiyetiyle baş da mayan muamele yasa na ili kin ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden soruşturma yapılmak üzere Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı na GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucuya net 20.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE,

F. 2.475 TL vekalet ücretinden oluşan yargılama giderinin BAŞVURUCUYA ÖDENMESİNE,

G. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığı na başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması halinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığı na GÖNDERİLMESİNE 20/11/2019 tarihinde OYBRLERİYLE karar verildi.